

SỰ TRÌNH HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN CỦA NGHỆ THUẬT TRANG TRÍ GỐM TRUYỀN THỐNG Ở BÌNH DƯƠNG

Trương Thị Quyên¹

Tóm tắt: Bình Dương là một tỉnh ở khu vực miền đông Nam Bộ, một vùng đất xưa – nay tồn tại và phát triển mang đậm nét văn hóa với nhiều làng nghề thủ công truyền thống, vang danh cả trong nước và ngoài nước như: Gốm, Sơn mài, Điêu khắc gỗ. Trong đó nghề gốm có ở những làng nghề thủ công truyền thống lâu đời và có vị trí quan trọng trong cuộc sống cộng đồng cư dân sau hơn 100 năm hình thành và phát triển. Trải qua một thời gian khá dài, gốm truyền thống Bình Dương ra đời cách nay hàng ngàn năm, nó có dấu tích hiện tồn tại qua nhiều di tích khảo cổ học về nghề làm đồ gốm truyền thống. Và giờ đây gốm truyền thống đã đi vào cuộc sống của mọi người dân, dần hoàn thiện và đáp ứng mọi nhu cầu của nhiều tầng lớp trong xã hội. Góp phần làm tăng giá trị văn hóa, lịch sử truyền thống của Bình Dương. Tác giả đi sâu phân tích theo các phương pháp như phân tích Mỹ thuật học, Nghệ thuật học và phương pháp tiếp cận liên ngành.

Từ khóa: Nghệ thuật trang trí gốm truyền thống, nghệ thuật gốm và gốm Bình Dương.

1. MỞ ĐẦU

Nghề gốm truyền thống sớm định hình trên mảnh đất Bình Dương từ những bước chân của người đi khai khẩn vùng đất mới giàu tiềm năng với nguồn đất cao đẹp và chất đốt phong phú, hệ thống giao thông thuận tiện. Nghề gốm truyền thống cũng trải qua bao nhiêu thăng trầm để tồn tại trên thương trường và đáp ứng nhu cầu phát triển ngày càng cao của xã hội. Ngày nay, với công nghệ tiên tiến đã áp dụng trong nghề để nhằm nâng cao giá trị sản phẩm, đảm bảo đa dạng về mẫu mã. Nghề gốm truyền thống hôm nay không ngừng đạt về kỹ thuật trong sáng tạo mà còn dùng kỹ thuật, mỹ thuật để biến những vật dụng hàng ngày thành bảo vật có tính chất nghệ thuật cao, mang đậm bản sắc văn hóa Việt Nam. Nghiên cứu gốm truyền thống ở Bình Dương trong quá trình phát triển và bảo tồn, nhằm phác họa bức tranh ngành gốm trong một khoảng thời gian nhất định và trong một không gian cụ thể để thấy được sự kế thừa truyền thống, sự hội tụ của các dòng thợ bởi những phong cách, đặc điểm, kỹ thuật, mỹ thuật khác nhau. Và cũng để phục dựng lại một ngành tiểu thủ công nghiệp có vai trò quan trọng trong tiến trình phát triển của vùng đất Thủ Dầu Một xưa – Bình Dương nay.

¹ Trường Cao đẳng Mỹ thuật trang trí Đồng Nai

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. *Khái quát sự trình hình thành và phát triển của gốm truyền thống Bình Dương*

Nghiên cứu đề tài trong điều kiện Bình Dương đang phát triển đi lên theo hướng công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Các cơ sở gốm truyền thống đã nhiều năm áp dụng kỹ thuật, khoa học công nghệ hiện đại vào các qui trình sản xuất, đáp ứng nhu cầu phát triển của xã hội. Tỉnh Bình Dương cũng đã có chủ trương về việc di dời các cơ sở ngành gốm ra khỏi khi dân cư trong địa bàn tỉnh để giải quyết tình trạng ô nhiễm môi trường. Vì vậy, các lò nung gốm cổ theo lối thủ công truyền thống có bề dày lịch sử tồn tại và phát triển hàng trăm năm đã và sẽ bị mai một.

Tỉnh Bình Dương nổi tiếng với rất nhiều làng nghề, đặc biệt có các làng nghề như: Tân Uyên, Chánh Nghĩa, Lái Thiêu, Tân Phước Khánh... trong đó có nghề gốm truyền thống Bình Dương được người dân trong, ngoài nước biết đến và nó đang ngày càng khẳng định đẳng cấp thương hiệu gốm bởi những nét tinh hoa của gốm truyền thống Bình Dương mang đậm bản sắc văn hóa dân tộc Việt tại Việt Nam.

Nhìn chung, khó khăn đối với các những người thợ làng gốm ở Bình Dương vẫn còn nhiều nhưng với tấm lòng yêu nghề các nghệ nhân luôn say mê nghệ thuật hội họa, trang trí và tạo hình nên gốm truyền thống vẫn luôn được tồn tại và phát triển. Các nghệ nhân làng gốm truyền thống Bình Dương đều mang trong lòng một niềm khát khao mãnh liệt về nghề gốm truyền thống. Mong muốn được mang các sản phẩm gốm truyền thống nước nhà giới thiệu đến khắp mọi châu lục trên thế giới để góp phần giữ gìn nét văn hóa Việt với bạn bè quốc tế Năm châu. [1,tr.27]

Tương truyền các Làng nghề gốm truyền thống ở Bình Dương lần lượt ra đời vào những năm cuối thế kỷ XIX và đầu thế kỷ XX. Với nguồn nguyên liệu chất lượng tốt là đất sét cao lanh và củi đốt dễ khai thác, đội ngũ nghệ nhân với tay nghề vượt bậc nơi đây đã khai mở và phát triển ngành nghề thủ công mỹ nghệ này.

Kết quả khai quật khảo cổ học trong thời gian qua ở Gò Đá – Dốc Chùa, Cù Lao Rùa, Phú Chánh, Mỹ Lộc... thuộc Bình Dương, cho thấy nghề gốm nơi đây ra đời từ khá sớm do nhóm cộng đồng cư dân Việt – Hoa di cư đến vùng đất này tạo lập vào khoảng cuối thế kỷ XIX.

Theo ghi nhận trong tập tài liệu “Monographie de la province de Thudaumot”, được Hội nghiên cứu Đông Dương xuất bản năm 1910, người Pháp viết về nghề gốm Bình

Dương như sau: Trong tỉnh (Thủ Dầu Một), có được khoảng 40 lò gốm, trong đó An Thạnh 5 lò, Tân Thới 1 lò, Phú Cường 11 lò, Bình Chuẩn 3 lò, và 9 lò ở Tân Khánh. Lái Thiêu là xưởng chính và nơi đây là trung tâm phát triển nhất về nghề gốm truyền thống. Trong đó 3 lò thuộc của người Việt, số còn lại là của tư sản Hoa kiều. Các lò này đã cung cấp đồ gốm cho cả xứ Nam Kỳ.

Các sản phẩm gốm với những họa tiết điêu luyện, sắc sảo mang đậm bản chất giá trị văn hóa Việt và giá trị nghệ thuật trang trí gốm truyền thống mà còn góp phần tô điểm cho vẻ đẹp văn hóa con người Bình Dương thêm đa màu, đa sắc.

2.2. Sự giao thoa giữa gốm Bình Dương với các dòng gốm khác

Trải qua hơn 150 năm hình thành và phát triển, gốm Bình Dương tuy có lúc thăng trầm nhưng nhìn chung vẫn liên tục phát triển, đóng góp quan trọng cho kinh tế, xã hội của địa phương. Trong suốt chiều dài lịch sử ấy, cộng đồng cư dân bản địa đã chung lưng đấu cật, cùng với sự giao thoa văn hóa nhiều miền kết tinh thành thương hiệu gốm nổi tiếng mang bản sắc văn hóa đặc trưng của người Bình Dương. [6, tr.29]

Và hiện tại gốm Bình Dương đang tồn tại 2 thái cực trái ngược nhau. Một bên là cơ sở gốm truyền thống được sản xuất theo phương pháp thủ công. Bên còn lại đại diện là gốm sứ Minh Long, với những sản phẩm được ứng dụng máy móc và sử dụng dây chuyền sản xuất hiện đại. Do đó, đến thăm làng nghề gốm truyền thống tôi được trải nghiệm hết các cung bậc lịch sử, từ chế tạo gốm sứ thủ công đến quy trình sản xuất hiện đại. Từ đó, dễ dàng có phép so sánh và thấy được những nét độc đáo trong gốm Bình Dương xưa và nay.

2.2.1. Mối liên kết giữa gốm truyền thống ở Bình Dương và khu vực Đông Nam Bộ

Với sự sáng tạo từ đôi tay khéo léo của người thợ tạo nên sản phẩm gốm Việt nói chung, gốm truyền thống Bình Dương nói riêng đã trở thành loại hình nghệ thuật mang tính dân gian đặc sắc. Các sản phẩm gốm rất đa dạng về mẫu mã và chủng loại, nó vừa mang nét văn hóa truyền thống, vừa mang phong cách hiện đại. Bởi những hình ảnh khắc họa trên các sản phẩm gốm đều thể hiện sự gần gũi, mộc mạc và bình dị như: bướm, hoa, chim, lũy tre làng, cánh cò quê hương, cậu bé chăn trâu thổi sáo. Sản phẩm gốm sứ Bình Dương hiện có rất nhiều mẫu mã, các hoa văn, họa tiết trên sản phẩm được cách điệu từ động vật, thực vật trong văn hóa dân gian và hiện đại Việt Nam.

Trong giai đoạn hiện nay, gốm truyền thống Bình Dương có sự phát triển vượt bậc so với trước, các sản phẩm được khách hàng trong và ngoài nước ưa chuộng. Đặc biệt hơn là những sản phẩm gia dụng, sản phẩm lọ hoa gốm trang trí cao cấp,... rất được thị trường châu Âu và châu Mỹ ưa chuộng (Hình 1).

Hình 1: Sản xuất gốm

(Nguồn: Xưởng gốm Thuận An Bình Dương)

2.2.2. Gốm truyền thống kết hợp và giao thoa với gốm khu vực lân cận

Với mục đích đưa những nét đẹp truyền thống đời thường vào cuộc sống hiện đại, do đó mỗi món đồ gốm nơi đây đều được trau chuốt, tỉ mỉ bởi những đôi bàn tay khéo léo của các người thợ gửi gắm vào trong hồn gốm. Các họa tiết trên gốm đều được lấy ý tưởng từ cuộc sống thôn quê, các tác phẩm mỹ thuật hay các bức chạm khắc đình chùa như: phù điêu bát âm, rồng châu lá đề, tiên nữ... Những nét chạm khắc chìm nổi của mây trời, hoa lá như bung nở trong lòng gốm mỹ miều. [8, tr.12]

Trên mảnh đất làng nghề này có những hộ gia đình đã kế thừa từ 4 đến 5 đời nghề làm gốm của cha ông để lại, họ miệt mài vì tình yêu với nghề, với đời và với công lao bao đời gìn giữ. Gốm sau khi ra lò, các sản phẩm tinh xảo nhất đã được chuyển đi khắp các tỉnh thành và sang tận Lào, Indonesia, Philippines... Cái hay của sản phẩm gốm nơi đây là toát lên sự hiện hữu trong mọi sinh hoạt của gia đình, từ trong nhà vườn đến bàn thờ tổ tiên, từ trong bếp ra đến hàng nước quanh xóm ở khắp các cư dân Nam Bộ.

Những năm gần đây, quá trình đô thị hóa đã có nhiều người thợ ở làng gốm phải đi làm thuê trong các nhà máy hoặc chuyển sang buôn bán để cuộc sống ổn định hơn, nên gốm Lái Thiêu cũng phần nào bị mai một dần. Dầu vậy, may mắn vẫn còn những người, những hộ yêu nghề với nỗ lực vực dậy ngọn lửa làng nghề truyền thống. Vì lẽ đó mà hiện nay tại làng nghề vẫn còn những gia đình vẫn tiếp tục duy trì sản xuất với sản phẩm chủ yếu chính là heo đất, chậu, một vài loại bình, bát,và mong chờ một ngày cái nghề “tay lấm đất” sẽ trở lại thời phồn vinh hơn. [10, tr.15]

2.2.3. Gốm ảnh hưởng từ Phương Tây

Những người thợ làm gốm có kinh nghiệm hơn 40 năm ở Bình Dương cho biết: “Nghề làm gốm là nghề cha truyền con nối, đến thế hệ hiện tại cũng đã là 3-4 đời làm nghề. Nó được ví von là một công việc suốt ngày “chơi” với đất sét, từ các công đoạn lấy đất, chọn lọc, pha trộn và nhồi nặn..., đôi bàn tay lúc nào cũng bị bao phủ bởi lớp đất sét” (Hình 4).

Hình 2: Heo đất

(Nguồn: Làng gốm Lái Thiêu Bình Dương)

Ngoài ra, nghề làm heo đất ở Lái Thiêu với các sản phẩm heo đất thủ công và nghề làm lu, khạp, vại ở lò lu Đại Hưng (Tp. Thủ Dầu Một) là một hướng phát triển rất độc đáo của nghề gốm thủ công ở Bình Dương, đã khẳng định được thương hiệu và được người tiêu dùng xa gần biết đến. [Hình: 2]

Đặc trưng của gốm sứ Bình Dương nằm ở độ bền của sản phẩm, nước men trắng và các chủ đề trang trí đa dạng nhưng gần gũi như phong cảnh thiên nhiên vùng quê Nam bộ, các di tích, danh lam thắng cảnh nổi tiếng của đất nước. Hơn nữa, các sản phẩm gốm sứ đất Bình Dương hiện nay có thêm sự pha trộn giữa nét truyền thống Việt Nam và tính hiện đại của phương Tây nên rất được thị trường châu Âu ưa chuộng, mang lại nguồn kinh tế ổn định và phát triển tích cực cho nghề làm gốm. Trong đó, các sản phẩm của gốm sứ Minh Long được xem là tiên phong trong việc mang các sản phẩm gốm sứ Bình Dương chất lượng cao ra thế giới.

2.3. Đặc điểm nghệ thuật trang trí gốm truyền thống Bình Dương

Được biết, nghề làm gốm ở Bình Dương xuất hiện vào cuối thế kỉ XIII đầu thế kỷ XIX do các di dân người Hoa đến lập nghiệp ở vùng đất này. Ở Bình Dương có ba làng nghề làm gốm lâu đời và nổi tiếng, đó là Tân Phước Khánh, Lái Thiêu và Chánh Nghĩa. Đặc điểm chung của gốm Bình Dương chính là sử dụng nguồn nguyên liệu từ loại đất sét có độ dẻo, độ kết dính cao nằm dọc theo những con sông ở địa phương để nhào nặn, cùng với đó là kỹ thuật làm gốm gia truyền của những nghệ nhân gốc Hoa và bí quyết canh nung chín gốm bằng củi để ra được những mẻ gốm hoàn hảo.

Mỗi một sản phẩm gốm được làm ra phải qua đến 7 khâu đoạn từ tìm kiếm cao lanh, phối liệu, tạo hình sản phẩm, chỉnh sửa rồi nhúng men, phun màu, vẽ dưới men hoặc làm màu trên men và nung chín của sản phẩm. Mỗi khâu lại có những công đoạn nhỏ. Ví dụ như phối liệu gồm 3 công đoạn nhỏ là khai thác, vận chuyển, phối liệu, xối hồ để chất lọc và nhào trộn đất sét tinh. Khâu tạo hình gồm 4 công đoạn nhỏ là tạo dáng sản phẩm, hong khô, nhúng men da và hong khô sản phẩm... Các công đoạn ấy hầu như đều được làm bằng tay, bằng kinh nghiệm được tích lũy của người thợ và đã trở thành bí quyết lưu truyền của mỗi gia đình, mỗi lò gốm sứ, được người thợ đúc kết cô đọng trong tám chữ: *Nhất liệu, nhì nung, tam hình, tứ trí*. Nghệ nhân Bùi Văn Giang, lò gốm Hưng Ký tại xã Tương Bình Hiệp, thị xã Thủ Dầu Một cho rằng: “Trong nghề gốm, khó nhất là khâu in”.

Hoa văn trang trí trong sản phẩm gốm Bình Dương với nhiều đề tài phong phú như Bát tiên quá hải, Thất Hiền, Phước-Lộc-Thọ, Mai - lan - cúc - trúc, Lưỡng long tranh châu, sư tử hí cầu và các tích cổ Trung Quốc trong Tây Du Ký, Thủy Hử, Tam Quốc Chí... Người thợ gốm Bình Dương cũng lấy hình ảnh thực trong thiên nhiên như con gà, con cua, con cá, con chim chào mào, hoa cúc, thảo mộc... để làm cảm hứng sáng tác trên sản phẩm gốm của mình, tạo nên những bức tranh gốm hồn nhiên, hấp dẫn cùng với nghệ thuật thể hiện màu sắc tương phản, sinh động.

2.3.1. Đặc điểm nghệ thuật gốm truyền thống Bình Dương

Đặc điểm chung của gốm truyền thống Bình Dương chính là sử dụng nguồn nguyên liệu từ loại đất sét có độ dẻo, độ kết dính cao nằm dọc theo những con sông ở địa phương để nhào nặn, cùng với đó là kỹ thuật làm gốm gia truyền của những nghệ nhân gốc Hoa với bí quyết canh nung chín gốm bằng củi để ra được những mẻ gốm hoàn hảo. Để tạo ra được một sản phẩm gốm, người thợ phải thực hiện qua những quy trình như: luyện đất, tạo dáng, trang trí hoa văn, tráng men, sau cùng xếp vào lò nung... Cuối cùng tạo thành

những sản phẩm gốm đa dạng về mẫu mã, chủng loại, vừa mang nét văn hóa truyền thống Việt, vừa mang phong cách hiện đại.

Các sản phẩm gốm truyền thống ở Bình Dương được nung trong hệ thống lò bầu và lò ống. Trải qua quá trình phát triển, hệ thống sản phẩm, lò nung và quy trình sản xuất ngày càng được hoàn thiện. Những người thợ làm gốm truyền thống nơi đây đã từng bước đưa cơ giới hóa vào trong quá trình sản xuất nhằm nâng cao năng suất và chất lượng của từng sản phẩm. Những sản phẩm gốm nêu trên được làm từ đất sét và trước khi đưa vào sản xuất đất thì đất sét được phơi nắng cho hết phèn. Sau khi phơi đất sét tiếp tục lại được ngâm qua hai lần nước, lọc sạch lấy phần nhựa rồi được nhào thật nhuyễn, phần đất sét ấy được sử dụng làm gốm được gọi là Hồ.

Hiện nay, bên cạnh hàng trăm cơ sở sản xuất gốm theo phương pháp thủ công truyền thống với các lò nung bằng củi, than đá thì Bình Dương còn có một nhà sản xuất gốm sứ cao cấp với công nghệ và máy móc, dây chuyền sản xuất hiện đại. Những hình ảnh sản phẩm trên gốm được khắc họa với những đề tài như: *Lũy tre làng, những cánh cò quê hương hay cậu bé chăn trâu thổi sáo cũng như những xóm làng Bắc Bộ, vùng sông nước miền Tây, các di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh của nước Việt...* Đây là những hình ảnh mang nét văn hóa đặc trưng nổi bật của các sản phẩm gốm thông nơi đây. Nó chính vẻ đẹp giản dị, làm nhiều người say đắm và lựa chọn để trang trí cho không gian nội thất của gia đình mình. [H:3]

Hình 3: Đồ án trang trí gốm truyền thống

(Nguồn: (Nguồn: Bảo tàng tỉnh Bình Dương)

Nói về đặc điểm gốm truyền thống Bình Dương thì tất cả sản phẩm có một nét riêng ở kiểu dáng cổ kính, phom dáng chuẩn của gốm xưa, vẫn giữ được cái hồn riêng trong từng sản phẩm. Từ trước đây, các sản phẩm gốm ở Bình Dương đã rất đa dạng về mẫu mã thiết kế. Bên cạnh gốm hoa lam có một loại gốm nổi tiếng khác được nhắc tới với tên gọi là “Bát con gà Lái thiêu”. Loại sản phẩm này phần lớn là đồ gia dụng: bát, đĩa, ấm, chén, liễn ... và được trang trí hoa văn trên men theo lối công bút và phóng bút ba màu: đỏ tía-lá cây-đen hoặc đỏ-đen-lam. Hoa văn chính là con gà trống, cây chuối, cụm hoa cúc. Ngoài ra còn có các loại hoa văn khác như hoa điều, phong cảnh.... Gốm Bình Dương chủ yếu ở dạng sành xộp nên men trắng vẫn ở dạng trắng ngà, các loại hoa văn trang trí ngày càng đa dạng đáp ứng được các yêu cầu của khách hàng trong và ngoài nước (Hình 4).

Hình 4: Gốm Lái Thiêu

(Nguồn: Bảo tàng tỉnh Bình Dương)

Mặc dù gốm truyền thống ở Bình Dương còn nhiều khó khăn so với thị trường hiện nay, song đang có sự phát triển vượt bậc so với trước. Sản phẩm được khách hàng trong và ngoài nước đều rất ưa chuộng, đặc biệt là những sản phẩm gia dụng, sản phẩm lọ hoa gốm trang trí cao cấp,... Với sự nỗ lực không ngừng, gốm truyền thống Bình Dương đã và đang từng ngày phát triển, dần dần chinh phục được các thị trường khó tính như châu Âu và châu Mỹ.

2.3.2. Gốm truyền thống mang bản sắc văn hóa Việt Nam

Nhắc đến làng nghề truyền thống ở Bình Dương, không thể không nhắc đến niềm tự hào gốm truyền thống Bình Dương. Cho đến bây giờ, các thế hệ người làm nghề gốm Bình Dương với đôi bàn tay khéo léo, tỉ mỉ và đầu óc sáng tạo đã làm nên vô số các sản

phẩm gốm với đầy đủ các loại, hình thành nên một thương hiệu gốm Bình Dương trên thị trường thế giới.

Đây được xem là bước đi đúng đắn, không chỉ mở rộng thị trường, nó còn mở ra nhiều cơ hội để thúc đẩy việc phát triển sản xuất các sản phẩm gốm ở làng nghề truyền thống mà còn góp phần bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống trong mỗi làng nghề. Nhiều lúc người dân nơi tưởng chừng không còn bám trụ với cái nghiệp đã đeo đuổi qua bao nhiêu thế hệ nơi đây. Bằng tình yêu với làng nghề ở trong con người họ như dòng máu chảy thấm vào xương tủy, họ ý thức được trách nhiệm của mình trong việc gìn giữ và phát huy làng nghề đã được cha ông gây dựng nên. Chính vì thế, ngày nay những làng nghề ấy vẫn vươn mình phát triển và khẳng định được giá trị truyền thống.

Trải qua bao biến cố thăng trầm, nghề gốm Lái Thiêu vẫn luôn giữ được nét đẹp truyền thống, vẫn mãi giữ được những sắc thái riêng của mình trong quá trình tồn tại và phát triển đến ngày hôm nay. Với những nét đặc trưng riêng ấy, gốm Bình Dương đã làm nên danh tiếng của một làng nghề thuộc vùng Nam Bộ, một làng nghề đầy tên tuổi từ thời xa xưa nhưng vẫn vẹn nguyên cho đến thực tại.

3. KẾT LUẬN

Từ hòn đất vô tri vô giác, qua bàn tay nhào nặn của các nghệ nhân, những sản phẩm gốm mang đậm chất nghệ thuật xứ Nam bộ đã ra đời. Các nghệ nhân nổi tiếng còn lại trong làng gốm truyền thống Bình Dương hiện nay còn rất ít như: Lý Ngọc Minh, Lý Ngọc Bạch, Từ Trung Hiếu, Vương Cẩm Ưông, ... họ vẫn như những con ong chăm chỉ, ngày đêm miệt mài, tìm tòi, sáng tạo và truyền nghề cho thế hệ mai sau. Bởi nghề gốm truyền thống là một nghề đã gắn bó với nền văn hóa của mỗi dân tộc, mỗi vùng miền như một minh chứng vật thể rất quan trọng về lịch sử hình thành và phát triển của người dân. Thông qua những di vật được khai quật với cấu trúc, hình dáng và họa tiết hoa văn trang trí trên gốm của người xưa như được tái hiện một phần nào về trình độ, kỹ thuật sản xuất cũng như biết được nhu cầu cuộc sống của con người Nam bộ nơi đây. Qua quá trình nghiên cứu người viết nhận thấy các giá trị về nghệ thuật của gốm truyền thống Bình Dương cộng với những xu thế phát huy trong nghệ thuật sáng tạo từ người nghệ nhân mà các sản phẩm gốm truyền thống đã được ứng dụng vào cuộc sống đương đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trịnh Quang Vũ (2011), “Gốm Việt Nam 4000 năm”, Tạp chí Mỹ thuật, số 227, trang 27-28.
2. Trần Khánh Chương (2001), *Gốm Việt Nam từ đất nung đến sứ*, Nxb Mỹ thuật, Hà Nội.
3. Trần Khánh Chương (2001), *Gốm Việt Nam – Việt Nam, ceramies*, Nxb Mỹ thuật, Hà Nội.
4. Bùi Văn Vượng (2000), *Di sản thủ công mỹ nghệ*, Nxb Thanh Niên, Hà Nội.
5. Nguyễn Xuân Dũng (1997), *Làng gốm Lái Thiêu – Huyện Thuận An – Tỉnh Bình Dương*. Luận văn Thạc sĩ Khoa học Văn hóa, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội.
6. Phạm Thị Hồng Xuyên (2008), *Gốm sứ Bình Dương, truyền thống và xu hướng hiện đại*, Luận văn thạc sĩ, Trường Đại học Mỹ thuật thành phố Hồ Chí Minh.
7. Nguyễn An Dương (1997), “Gốm Bình Dương”, Tạp chí *Xưa và Nay*, số 45B (11), trang 29-30.
8. Nguyễn Minh Giao (2011), *Sự phát triển của ngành thủ công nghiệp gốm sứ Bình Dương trong thời kỳ 1986 – 2000*, Luận văn Thạc sĩ Khoa học Lịch sử, Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn TP. Hồ Chí Minh.
9. Vũ Thị Quỳnh Như (2005), “Vũ điệu đất”, Tạp chí Bình Dương cuối tuần, số 85 chủ nhật 18/9/2005, trang 12-13.
10. Phan Quang Sơn (2004), *Làng nghề truyền thống Việt Nam*, Nxb Văn hóa Dân tộc, Hà Nội.
11. Vũ Huy Thiệu (2003), “Cần quan tâm đến các làng nghề truyền thống”, Tạp chí *Mỹ thuật và Nhiếp ảnh*, số 6, trang 14-19.
12. Nguyễn Quân (2005), *Còn mắt nhìn cái đẹp*, Nxb Mỹ thuật, Hà Nội.
13. Nguyễn Hoàng Thi, Hoàng Anh Tuấn (2004), *Vài nét về nghệ thuật gốm Việt Nam*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
14. Lâm Thị Vân Thoa, Nguyễn Thị Nguyệt (2001) “Sưu tập gốm lòng sông Đồng Nai”, *25 năm xây dựng và phát triển 1976 – 2001*, Bảo tàng Đồng Nai, Đồng Nai.
15. Huỳnh Ngọc Trảng, Nguyễn Đại Phúc (1994), *Gốm Cây Mai – Sài Gòn Xưa*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
16. Trần Minh Yên (2004), *Làng nghề truyền thống trong quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội.
17. <https://gotrangtri.vn/tim-hieu-lang-gom-lu-cam-voi-san-pham-doc-dao-lo-dat-nung>
18. <https://scov.gov.vn/ban-sac-van-hoa/gioi-thieu-ban-sac-van-hoa/gom-lai-thieu-lang-gom-noi-tieng-tai-binh-duong.html>
19. <https://baobinhduong.vn/y-nghia-mot-so-de-tai-hoa-van-trang-tri-tren-gom-lai-thieu-a132241.html>

THE FORMATION AND DEVELOPMENT PROCESS OF TRADITIONAL CERAMIC DECORATIVE ART IN BINH DUONG

Truong Thi Quyen

Abstract: *Binh Duong is a province in the eastern region of the South, an ancient land - now existing and developing with bold culture with many traditional handicraft villages, famous both domestically and internationally such as: Pottery, Lacquer, Wood sculpture. Pottery is found in long-standing traditional craft villages and has an important position in the life of the community after more than 100 years of establishment and development. Over a long period of time, Binh Duong traditional pottery was born thousands of years ago. It has traces that exist through many archaeological relics of traditional pottery making. And now traditional ceramics have entered the lives of all people, gradually perfecting and meeting all the needs of many classes in society. Contributes to increasing the traditional cultural and historical value of Binh Duong. The author delves into the analysis of Fine Arts, Art Studies and interdisciplinary approaches.*

Keywords: *Traditional ceramic decorative art, ceramic Binh Duong and ceramics art.*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 03-8-2023; ngày phản biện đánh giá: 21-8-2023; ngày chấp nhận đăng: 30-8-2023)